

11-12.

DISSERTATIO ACADEMICA
SUPER DIALOGO PLATONIS,
QUI PROTAGORAS INSCRIBITUR,

CUJUS PARTEM PRIOREM
CONS. FAC. PHILOS. IMP. ACAD. ABOËNS.

PUBLICO EXAMINI OFFERUNT
JOH. FAC. TENGSTROM,
Philos. Magister, Bibliothecarius Vicarius,

&

JOHANNES FREDRICUS TICKLÉN,
Stip. Publ. Ostrobottnienses.

In Auditorio Philos. die XII Junii MDCCCXXIV.

h. a. m. s.

ABOË, TYPIS FRENCKELLIANIS.

DISCONTINUED

THE

OF THE

AND

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

Prestantissimis ingenii Platonici monumentis Dialogus, qui *Protagoras* inscribitur, merito annumeratus est, cum ob ipsarum rerum, quæ in disceptationem quæstionemque vocantur, naturam & vim, tum ob tractationis, ne adhucdum quid ultra dicamus, elegantiam, clarissimis luminibus nitentem a). De oratione ejus illustranda & ad criticas leges examinanda optime inprimis meritus est HEINDORFIUS, litteris acerbo fato haud ita pridem ereptus, qui eum cum *Phædone* & *Sophista* edidit Berolini a. 1810 b). Materiam ipsam explicuit, præter TIEDEMANNUM in

A notis-

a) Quanti eum veteres, inprimisque CICERO, fecerint, vel inde patet, quod hic eum ex Græco in Latinum sermonem verterit. Cf. SCHLEIERMACHERI Introductionem Operum PLATONIS, Germanice redditorum, ed. 2 (Berol. 1817) pp. 35, 230. — Sed HEINDORFIO, Viro Celeberrimo, ab hoc potissimum dialogo tironibus Platoniorum librorum lectionem incipiendam judicanti (ad. h. dial. p. 463) vix assentiri possumus. Nam paullo magis exercitatos lectores postulare videtur nobis dictio ejus, utpote, pro diversis ingenii opinionibusque disserentium, varia & multiplex.

b) Denuo, secundum Codices mss. emendatus, typis exscriptus est in Dialogorum PLATONIS a BEKKERO editorum Partis 1. Vol. 1. (Ib. 1816). Præterea novam editionem Operum PLATONIS annotationibus ornatam molitus Cel. ASTIUS in Tomo eorum primo, Lipsiæ jam 1819 excuso, ad nos vero nondum, quantum novimus, allato, hunc Dialogum novissime evulgavit.

notissimo libro de dialogorum PLATONIS argumentis, ingeniose acutissimeque SCHLEIERMACHER in Operum PLATONIS Germanice redditorum volumine primo c). Sed præterquam quod hi inter se discrepent diversasque prorsus sententias amplectantur, neutrum permiserunt scriptio-
 rationes dialogum hunc admodum impeditum, laudatum magis quam intellectum d), uberius fufiusque describere vel in peculiare, quæ interpretationis luce opus habere videantur, res accuratius inquirere; quamobrem veniam nos impetraturos speramus, disertatione Academica, quam exercitationis causa edimus, locos nonnullos dialogi tractare audentes. Quo in negotio hoc tantummodo nobis sumimus, ut strictim observationes quasdam, qualescunque fuerint, exhibeamus; neququam vero, ut copiosorem vel perpetuam experiamur explanationem.

Quoniam vero quæstiones, quæ in hoc sermone disceptantur, cum philosophiæ præsertim moralis & primis incrementis & a PLATONE deinde acrius exploratis principiis tam arcte coherent, ut, his neglectis, unde & quomodo illæ natæ sint, seu quorsum spectent, & quid de illis judicaverit PLATO, obscurum non possit non esse, priusquam ad ipsum dialogum accedamus, utrorumque, pro instituti præsentis ratione, disceptationem brevem præmittere lubet e).

Que-

c) ASTII libro, qui inscribitur: *Platons Leben und Schriften* (Lips. 1816), caremus.

d) Cf. SCHLEIERMACHER l. c. p. 222.

e) Doctrina morum Platonica accuratius quam antea a TENNEMANNO exposita est in operis eximii, quod inscribitur: *System der platonischen Philosophie*, volumine quarto.

Quemadmodum poësis epica in rebus externis adumbrandis enarrandisque inprimis versata est, ita etiam, dissoluta harmonia ævi Homericæ, mythorumque supellectile in duas species, historicam & physicam segregata f), qui primi harum utramque separatim exposuerunt, Logographi & Physici, Historiæ & Philosophiæ viam sternentes, illi monumenta solum temporum, hominum, locorum tradebant, hi de rerum natura proponebant decreta, quorum nullam fere reddebant rationem g). Et præterea, ut illi fere in vetustate, sic hi in rebus abditis & retrusis potissimum habitabant Poësis interim etiam ad præsentis temporis habitum, ad sensus animi cum describendis tum exprimendis progressa, lyrica & simul politica facta est h). Quæ vero poëseos faciem mutavit, rerum publicarum conversio, ejusdem etiam, ni fallimur, in formanda fingendaque

A 2

(De hoc & TIEDEMANNI jam laudato opere judicium, quod etiam nos amplectimur, tulit C. F. AF WINGÅRD in *Diss. de poëtica dictione Platonis*, P. 1., Upsaliæ 1804, 14 not.). Deinde principia ejus, & cum idearum doctrina nexum, breviter, sed docte, explicuit STALLBAUMIUS, in Prolegomenis, quibus PLATONIS *Philebum* Lipsiæ a. 1820 a se editum illustravit.

f) Cf. FR. SCHLEGEL *Geschichte der Poesie der Griechen und Römer* I. 1. p. 207 ss. & BIBERG *Spec. Ac. artificii Historiæ Herodoteæ ideam sistens*, Upsal. 1810, p. 2. s.

g) Vid. CICER. *de Orat.* 11. 12 & *Tuscul. Quæst.* 1. 17; CREUZERI *Historische Kunst der Griechen*, Lips. 1803, p. 133: "So wenig die ersten Logographen die Fakten zu begründen wussten, eben so wenig motivirten die ältesten Philosophen ihre Lehrsätze.

h) Cf. FR. SCHLEGEL l. c. p. 215 ss.

daque cum historia tum philosophia magna fuit vis *i*). Etenim hanc pariter atque illam si primum poëseos antiquæ, unde egressæ sunt, similitudinem quandam gessisse & speciem, deinde vero habitum quandam suscepisse politicum, statuimus, a vero haud aberraverimus *k*). Postquam vero philosophiæ Græcorum sic mutata erat facies, originem suam e poësi ductam in fabulis sententiisque vatum disceptandis, carpendis refellendisque aut laudandis propugnandisque, adhucdum diu prodidit *l*).

PYTHAGORAS certe jam ejusque familia cum studio, quod pariter ac antiquiores philosophi in natura rerum anquirenda posuerunt, præcepta frequentiora conjunxerunt de moribus deque vitæ ratione *m*). Quo in genere etiam si quantum profecerint accuratius definire non liceat, cum, quæ litterarum monumenta consignaverint, prope omnia communi antiquissimorum librorum naufragio perierint, verisimile tamen est, illud & certa disciplinæ forma adhuc caruisse, & ex parte magna tanquam politicam sive civilem prudentiam reipublicæ domi forisque tractandæ nomine excultum fuisse *n*). Ad prudentiam civilem,

i) Cf. GREUZERI *Symbolik und Mythologie der alten Völker*, 1. §§. 60, 61, 64, seu p. 197 ss. ed. 2. Lips. & Darmst. 1819.

k) Cf. TENNEMANNI *Gesch. der Philos.* 1. p. 346 s.

l) Cf. PLATON. *Sophist.* p. 242 C, D. STEPHAN.

m) Cf. DIOGENES LAËRT. VIII. 33.

n) Cf. TENNEMANNI *Gesch. d. Philos.* 1. pp. 93 & 138 ss. & MAHNII *Diatribæ de Aristoxeno* in SCHEFERI *Thesaurø Critico* (Lips. 1817), p. 30 ss.

lem, quæstu scilicet uberrimam, certatim deinde argutias ratiunculasque suas retulerunt Sophistæ o): quas perstringens SOCRATES, simulque ad vitam communem adducens philosophiam p), hujus emendandæ restaurandæque auctor fuit & princeps. Sed quoniam aliorum potissimum opinionibus eliciendis, & absurdis, quæ inde eruebat, confectariis coarguendis, homines ad virtutis studium amplectendum excitaverat, discipuli ejus alii alia principia morum docuerunt, quorum præterea rationes, cum a PLATONE discesferis, nemo eorum q) altius investigasse videtur, quam sic dicti Physici in fundamenta nexumque inquisiverant sententiarum, quas de latentibus naturæ causis protulerunt. Quo nomine doctrina morum similia quodammodo habuit initia ac naturæ indagatio, neque ante PLATONEM ea superavisse dici potest.

Hic autem, ut de animorum æternitate idem quod PYTHAGORAS r), ita de virtute idem quod SOCRATES non solum sensit, sed etiam rationem attulit, eoque non secundus, sed alter evasit philosophiæ moralis parens. Etenim primus morum studium accuratius definivit atque quasi sepimento aliquo vallavit disferendi ratione s). Vim

A 3

& sen-

o) Cf. XENOPH. de Venatione c. XIII, TENNEMANNUM l. c. p. 346 ss., DE GEER Diatribe in Politices Platonice principia (Trajecti ad Rhenum 1810), p. 3 ss.

p) Ἄει διελέγετο σκοπῶν, τί πόλις, τί πολιτικός, --- τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων. XEN. Memor. 1. 1. 16.

q) Pertinet hoc nominatim ad ANTISTHENEM & ARISTIPPUM, quanquam etiam horum parum nobis cognita sunt decreta.

r) CICER. Tusc. 1, 17.

s) Cf. DIOGENES LAËRT. III. 56, TENNEMANNI System der platon. Philos. 1, pp. 241, 279 ss.

& sententiam præcepti illius Delphici, a SOCRATE celebrati, se ipsum noscere jubentis *t*), ulterius exposuit, ostenditque, "qui se ipse norit, primum aliquid sentire se habere divinum ingeniumque in se suum, sicut simulacrum aliquod, dedicatum putaturum esse; tantoque munere deorum semper dignum aliquid & facturum esse & futurum: & cum se ipse tentarit, totumque perspexerit, intellecturum esse, quemadmodum a natura subornatus in vitam venerit, quantaque instrumenta habeat ad obtinendam adipiscendamque sapientiam: quoniam principia rerum omnium, quasi adumbratas intelligentias, animo ac mente conceperit; quibus illustratus, sapientia duce, bonum virum, & ob eam ipsam causam cernat, se beatum fore" *u*)

Principia illa rerum omnium, secundum PLATONEM, sunt ideæ *x*), quarum doctrinæ enucleandæ tanquam animam

- t*) De hoc præcepto, cujus, ut ait CICERO, tanta vis, tanta sententia est, ut non homini cuiquam, sed Delphico Deo tribueretur, vid. XENOPH. *Memor.* IV. 2, 24 ss., CIC, *Tusc.* 1, 22. Cf. loca ab HEINDORFIO ad PLATONIS *Protagoram* p. 584 (p. 343 B. STEPHANI) citata, *Schol. in Plat.* p. 194 RUHNK., CREUZERUM ad PROCLI in *Platonis Alcibiadem Priorem Comm.* (Francof. ad Moen. 1820) p. 5, EUND. ad OLYMPIODORUM, 1. (Ib. 1821) p. 172.
- z*) CICERONIS verba, *Legg.* 1, 22, exscripsimus; nam eadem & sequentia, quibus ibi graviter & vere philosophiam laudat, ad PLATONIS disciplinam imprimis spectant.
- x*) "Quidquid enim est, de quo ratione & via disputetur, id, secundum PLATONEM, ad ultimam sui generis formam speciemque redigendum est." CICER. *Or.* 3. Etiam si ve

sam dedit γ) decretum HERACLITI, omnes res sensibus sub-
 jectas nasci, occidere, fluere, labi, nec diutius esse uno
 & eodem statu, docentis ζ). Etenim PLATO, cum pro in-
 genio

ro idearum doctrinam universæ philosophiæ PLATONIS fun-
 damentum esse, dudum agnitum fuit; omnes tamen, qui
 de disciplina morum Platonica exposuerunt, ut jure eos
 arguit STALLBAUMIUS l. c. p. XVII, quomodo hæc cum
 illa cohæreat, explicare neglexerunt.

γ) Originem hujus doctrinæ a Socratico sui ipsius cognoscen-
 di præcepto rectissime repetere videtur nobis CICERO.
 Quod non impedit, quominus ad hæc principia veritatis
 quærenda decreto HERACLITI excitatus fuerit PLATO, ut
 tradit ARISTOTELES. Vid. loca in TENNEMANNI *Syst. d.*
platon. Philos. 1. p. 276 citata.

ζ) De philosophia HERACLITI vid. SCHLEIERMACHERUM in
 WOLFFII & BUTTMANNI *Museum der Alterthumswissen-*
schaft 1. (Berol. 1807) p. 315 ss. Summam decreti, quod
 per CRATYBUM (cf. TENNEMANN l. c.) ab HERACLITO sus-
 cepit PLATO, exprimit hujus *Theætet.* p. 152 D. Ἐν μὲν
 αὐτὸ καὶ αὐτὸ οὐδὲν ἔστιν, οὐδ' ἂν τι προσείποις ὀρθῶς οὐδ'
 ὁποιοῦν τι, ἀλλ' εἰάν ὡς μέγα προσαγορεύεις, καὶ μικρὸν
 φανείται, καὶ εἰάν βαρὺ, κοῦφον, ζύμπαντά τε οὕτως, ὡς
 μηδενὸς ὄντος ἑνός, μήτε τινός, μήτε ὁποιοῦν ἐκ δὲ δὴ Φαεῶς
 τε καὶ κινήσεως καὶ κρᾶσεως πρὸς ἀλλήλα γίγνεται πάντα,
 ἃ δὴ Φαμὲν εἶναι, οὐκ ὀρθῶς προσαγορεύοντες. ἔστι μὲν γὰρ
 οὐδέποτε οὐδὲν, αἰεὶ δὲ γίγνεται. Cf. PLATONIS *Cratylum*
 pp. 401 D, 402 A, 411 C, 440 C. Quod vero TENNE-
 MANNUS in *Syst. d. platon. Philos.* 1. p. 140 de PLATONE,
 decretum HERACLITI reprehendente, ait, id ex iis, quæ
 ibid. p. 161 subjicit, explicandum est. Cf. eund. ibid. II
 p. 275.

genio suo excelsiori absolutam quandam esse scientiam experientia superiorem animadverteret & agnosceret, animo effinxit sibi æterna quædam rerum exemplaria, omne verum, pulchrum & bonum continentia *aa*). Quæ quoniam animus in corpore inclusus agnoscere non posset, nisi, antequam in tam perturbatum domicilium immigraverit, in rerum cognitione vigisset *bb*), sequitur, nihil aliud

aa) An ideæ secundum PLATONEM sint substantiæ, disquisitum fuit. Vid. TENNEMANN, l. c. T. II. p. IX ss., pp. 297 s., 303 s., 346, T. III. pp. 4 s., 7 s., 11. Eas substantias appellari non posse, patet: neque tamen inde sequitur, eas non esse nisi mentis notiones. Præterea PLATO τὸ εἶναι αὐτὸ καθ' αὐτὸ (absolutam realitatem, quam nostri ævi philosophi vocant) bono, pulchro, cet., diserte tribuit in *Phædone* p. 100 B, in *Cratylo* p. 440 B. Cf. WYTTENBACHII Annot. in PLATONIS *Phædon*. (Lugduni Batavorum 1810) p. 270 s.

bb) Quæ apud PLATONEM de origine animarum occurrunt, aliter alii interpretati sunt. Vid. TENNEMANN l. c. T. III. p. 91 ss. Secundum *Phædrum*, quem sine dubio juvenis adhuc scripsit, anima, quia fons & principium movendi est, ex alia re nata esse non potest. In *Timæo* autem pronuntiat, animas a Deo esse creatas. Quæ harum sententiarum videtur repugnantia, eam ita tollendam esse (cum WYTTENBACHIO in Disputatione PLATONIS *Phædoni* præmissa p. XXII) judicamus, ut dicatur, Deum animas hominum non ex nihilo conformavisse, sed easdem esse partes animæ mundi, ab omni æternitate sese moventis, quas Deus inde separaverit. Harum postea nonnullæ, propter labem naturæ suæ adpersam, & a rerum divinarum contemplatione aversæ, in terram delapsæ, inque mortale corpus inclusæ sunt. Vid. PLATONIS *Phædr*, p. 248 STEPHANI (p. 255 ss. HEINDORFII).

aliud esse discere nisi colligere sese atque recreare, seu recognoscere *cc*). Scientia itaque est superioris vitæ recordatio *dd*), quæ bene interrogando *ee*) excitatur. Hac ratione etiam ideam invenimus summi boni *ff*), e pulchri-

B

tc) Etiam hujus decreti, in *Phædro* primum mythico integumento obvoluti, deinde ab auctore ipso nudati seu magis philosophice propositi, vim sententiamque expressit recentioris ætatis Plato, summus SCHELLINGIUS, originem scientiæ aliter explicari non posse docens, quam ex institutione superiori seu divina. Doctrinam eandem juveniliter delibavimus in libelli, qui *Aura* inscribitur, fasciculo secundo (Aboæ 1818) p. 94 s.

dd) Cf. CICER. *Tusc.* I. 24 &, qui ibi citatur, PLATONIS *Phædo*, imprimis p. 75 C. ss. Recordationis vocabulo significavit PLATO eam ipsam actionem mentis interiorem, quam *intuitionem intellectualem* hodie appellant, qua idea ejus, quod revera semperque est, percipitur.

ee) Interrogare, *ἑρωτᾶν*, est nempe etiam disserere interrogando & respondendo. Vid. WYTTENBACH. ad PLATONIS *Phædon.* p. 188. Cf. Ejusd. *Disp.* huic dialogo præmissam p. XVIII.

ff) Hanc secundum PLATONEM esse Deum ipsum, & animorum itaque humanorum cum Deo esse communionem quandam, pronuntiarunt Platonici recentiores, quorum sententiam amplecti videntur etiam TENNEMANN. *Syst. d. platon. Philos.* 1. p. 245, DE GEER l. c. p. 82. Sed locum in hanc rem allatum Libri VI. de Rep. p. 506 A ss. de Deo non agere ostendit STALLBAUMIUS l. c. p. LXXXVII ss. Cf. Eund. p. XXXIV.

chritudine, symmetria & veritate constantis *gg*), quod vero, cum animæ ea pars, quæ rationis est expers *bb*), jucundi desiderio, nunquam penitus exstirpando *ii*), teneatur, merum & genuinum expetere non possumus. Philosophia itaque refertur ad eum finem, ut, servata harmonia, sensus imperio animi subjiciantur *kk*). Quare primariæ

gg) PLATON *Phileb.* p. 65 A (p. 222 STALLB.): Οὐκοῦν εἰ μὴ μιᾶ δυνάμεθα ἰδέα τὸ ἀγαθὸν θηρεῦσαι, ζῦν τρισὶ λαβόντες, κάλλει καὶ ζυμμετρίᾳ καὶ ἀληθείᾳ, λέγωμεν ὡς τοῦτο οἶον ἐν ὁρδότητι ἀν αἰτιασαίμεθ' ἀν τῶν ἐν τῇ ζυμμίξει, καὶ διὰ τοῦτο, ὡς ἀγαθὸν ὄν, τοιαύτην αὐτὴν γεγονέναι.

hh) Animam in duas partes divisit PLATO. Cf. CAMERARIUM ad XENOPH. *Cyrop.* VI. 1. 41, DE GEER l. c. pp. 87, 97 s.

ii) Corpus est animi carcer: sed vincula, quæ Deus homini injecit, rumpere non licet; quare etiam occidere se ipsum nefas est. Mortem tamen semper commentari debet sapiens, sicque animum purgare, & a communione corporis, quantum fieri possit, solvere. Cf. TENNEMANN. l. c. p. 215, WYTTENBACH. ad PLATONIS *Phædon.* pp. 130, 139, 142, 172, 335 s.

kk) Ipsam virtutem & sapientiam contineri quasi musicæ concentu, subinde significat PLATO. (Vid. loca a WYTTENBACHIO l. c. p. 127 laudata). Quare nec voluptas nec sapientia solæ, sed vita ex utraque mixta, in qua tamen imperare debet sapientia, summum bonum hominis est. Vid. PLATONIS *Philebus* p. 21 E ss. (p. 52 ss. STALLB.), TENNEMANNUM l. c. 1. pp. 217 — 221. Cf., si placet, GIPHANII Annot. ad ARISTOTELIS *Ethic. Nicomach.* VII, 2 (ed. ZELLIJ Vol. II., Heidelberg. 1820, p. 301) & ARISTOTELEM ipsum ib. X. 2. Procul itaque a severitate illa, in

mariae ejus partes sunt doctrina morum &, quae cum ea conspirat, disciplina politica, nihil aliud propositum sibi habens, nisi ut animi & corporis vires singulorum hominum recte excolantur & temperentur //).

Brevem hic habemus adumbrationem initiorum, unde doctrina morum orta, concreta & formata est, placitorumque, quibus PLATO primus, ut morum praecepta in unum quoddam systema redigi possent, effecit. Cujus periculum faciendum esse putabamus, quoniam dialogus

B 2 PLA-

quam recentiori ævo immortalis KANTIUS abiit, distitisse disciplinam PLATONIS, facile patet.

- 11) Cf. CICER. *de Off.* l. 43, TENNEMANN. l. c. 1. p. V, pp. 211, 244 e. s. p., *Platon's Republik übersetzt u. erläutert von FÄHNSE* p. XI. s., DE GEER l. c. p. 143 ss., p. 165, TEGNERI *Progr. de Platone artem poëticam improbante*, Londini Gothorum, 1820, fol. 4 extr., FR. KÖPPEN *Politik nach Platonischen Grundsätzen* (Lips. 1818) p. 13 & passim. Id. ib. p. 79: *Ursprünglich ist der christliche Gesichtspunkt mit dem Platonischen einer und derselbe, nämlich höchste Tugend, innere sittliche Harmonie der freyen Geister, als Quelle lobenswerther Thaten und des wahren Wohles der Menschheit. Nur wird sie bezogen auf ein Reich Gottes, auf eine unsichtbare Herrschaft, und die sichtbaren Einrichtungen der Völker und Staaten werden dabey so sehr beseitigt, dass selbst in ihrem verdorbensten Zustande ein Reich Gottes anbrechen und zunehmen kann. Den Kindern der Welt und ihrem Haupt, dem Teufel, bleibt das Ihrige, die dann herumwandern und Sinnendinge ordnen mögen, wenn nur die Kinder Gottes das Ihre thun, und bösen Anläufen widerstehen.*

PLATONIS, qui *Protagoras* inscribitur, frequenter sparsa, sed adhucdum occæcata continet semina disciplinæ postea procreatæ & evolutæ, uti nec ironia in eo obvia recte intelligi potest, nisi quæ alibi serio & apertius statuerit PLATO, respexeris.

Finis, ad quem imprimis spectare debeat sapientiæ studium, erat quidem jam a SOCRATE designatus. Sed quæcunque hic de moribus disseruerat, ea ad boni & honesti sensum retulerat. Sophistas, virtuti interitum minitantes, castigaverat, argutasque disputationes eorum nihil momenti habere ostenderat ad vitam recte & sapienter instituendam. Sed ut opiniones ab iis sparsæ extirparentur, disensioque de principiis virtutis penitus tolleretur, altius investigandæ erant causæ & rationes, quibus hæc contineatur. Quem ad finem opus erat primum, errorem principalem Sophistarum, quod cognitionem, e rebus earumque usu haustam, cum notionibus ex animi humani æternis legibus petitis confunderent, ob oculos ponere; porro quasi conspectum quendam exhibere captiuncularum, quibus se discipulosque suos irretiebant veritatemque obscurabant; aliã denique disserendi viam monstrare, qua in mentis humanæ latebras & recessus penetrare notionemque excelsores elicere liceret. Quo fere consilio compositi esse videntur cum plures alii libri PLATONIS, tum dialogus, qui a PROTAGORA nomen traxit.

Falsa enim est opinio, cujus tamen antiquitatem inscriptio dialogi secundaria, *Σοφισται*, indicare videtur, PLATONEM nihil aliud in eo spectasse, quam ut his juventutis corruptoribus generatim illuderet, moresve, ingenia & decreta eorum univèrse describeret. Quod primum ad inscriptionem istam attinet, eam, ut ceteros secundarios sermonum Platonicorum titulos, adventitiam esse librorum-

riorumque & grammaticorum præpostera sedulitati originem suam debere, dubio jam carere videtur; quare etiam ab editoribus PLATONIS recentissimis ejecti sunt *mm*). Præterea simpliciter *Protagoræ* nomine hunc dialogum laudant cum plures veterum scriptorum, tum sæpius PRISCIANUS *nn*). Eo conscribendo PLATONEM revera aliud spectavisse, quam ut vage disjectis cavillationibus Sophistas carperet, inde luculentissime patere nobis videtur, quod vel nusquam memorantur, vel leviter solum & quasi obiter perstringuntur sententiæ principes, alibi Protagoreis adscriptæ, quales sunt, neminem τὸ μὴ ὄν fallaque omnino dicere posse *oo*): quod cuique videatur, id ei, cui videatur, esse *pp*): omnium itaque rerum mensuram

B 3

esse

mm) Cf. SCHLEIERMACHER l. c. p. 55, WOLFIUS *Zu Platons Phædon* (Berol. 1811) p. 6 extr., STALLBAUMIUS l. c. p. XXXIII. Istos titulos auctoritate apud veteres caruisse, patet etiam ex OLYMPIODORI *Scholiis in Gorgiam*, ubi de argumento ejus sic disserit: Ὁ δὲ σκοπὸς ἄλλος ἄλλοις ἔδοξεν εἶναι. Οἱ μὲν γὰρ φασὶν, ὅτι σκοπὸς αὐτῶ, περὶ ἑπταρικῆς διαλεχθῆναι, καὶ ἐπιγράφεσι· Γοργίας ἢ περὶ Ῥητορικῆς. Κακῶς δέ. Οὗτοι γὰρ ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον χαρακτηρίζουσι. Ἐπειδὴ γὰρ Γοργία διελέχθη περὶ ἑπταρικῆς, ἐκ τούτου τὸν σκοπὸν ἐποίησαντο. Καὶ τοὶ οὐδὲ πολλοὶ εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι λόγοι (e Cod. Reg. Bibl. Paris. Ms. 1822).

nn) Lib. V. p. 667 s., VI. pp. 693, 706, VIII. p. 803, XVIII. pp. 1168, 1177, 1212 ed. PUTSCH.

oo) Vid. HEINDORF. ad *Cratylum* (Berol. 1806) p. 9 s. et ad *Sophistam* p. 380.

pp) Vid. *Theætetet.* p. 405 ed. HEIND. (Berol. 1805); quem cf. ad *Phædon*, p. 150.

esse hominem *qq*), e. f. p. Deinde, etiam si ironia ubique fere in eo dominetur, neque usquam ingenium morisque Sophistarum follertius facetiusve expressa elusaque invenias *rr*), disputatio tamen materiam quandam propositam habuerit necesse est, qua tractanda potissimum contineretur. Ut enim PLATO ipse posuit, "omnis in quaerendo, quæ via quidem & ratione habetur, oratio, præscribere primum debet, ut quibusdam in formulis, ea res agitur, ut inter quos disferitur conveniat, quid sit id, de quo disferatur" *ss*). Cujus obliviscendum non esse, simulque, determinandam esse quæstionem, de qua disputandum sit, etiam in hoc sermone urgetur.

A vero etiam aberrasse illos, qui, ut Cel. TIEDEMANNUS, eum inprimis versari putarent in tractanda quæstione aliqua peculiari ibi proposita, qualis est, an virtus doceri possit, inde patet, quod tali libri fine posito, plures partes ejus adventitiæ & supervacaneæ esse videantur. Sed cf. SCHLEIERMACHER l. c. p. 227 f. Accedit, quod de notionem sapientiæ seu virtutis generatim definienda inprimis agendum fuisse, SOCRATES in exitu dialogi diserte significat. Solutio quæstionis, an virtus doceri possit, pendebat e disquisitione de natura & indole virtutis, in qua itaque disputatio inprimis habitare debebat.

Ratio-

qq) *Theatet.* p. 152 A. STEPHANI (p. 313 HEIND.). Cf. MENAGIUM ad DIOGENEM LAERT. IX, 51, DE GEER l. c. p. 14 s.

rr) Vid. TENNEMANNI *Gesch. d. Philos.* I. p. 353 s. & SCHLEIERMACHER l. c. p. 218.

ss) CICER. *de Fin.* II, 1. Cf. CICER. *Orat.* 33.

Rationes autem, quibus hanc disquisitionem niti & contineri voluit PLATO, non nisi per longas ambages elici, vimque & sententiam earum tandem in medio relinqui, neminem amplius fugere potest. Quorsum itaque spectet dialogus, SCHLEIERMACHERUM, cujus sententiam breviter supra p. 12. expresimus, optime indicavisse, dubio caret. Hinc jam necessario fere sequitur, dialogum scriptis PLATONIS juvenilibus recte ab idoneis iudicibus annumeratum fuisse *tt*); quorum sententiæ eo proclivius assentieris, si vel orationis narrationisque poeticum colorem spectes, vel varietatem argumentorum ibi perstrictorum, quorum quæque fere aliis iisque peculiaribus scriptis PLATONIS dedita opera exponuntur *uu*). Longe difficilior dubitationisque plena est disquisitio, in qua nihil nisi verisimilia sequi licet, de ordine temporis, quo singulos libros compositos fuisse, statuere liceat.

Quocunque modo ea se habeat, historicis rationibus ex ipso sermone petitis, tempus, quo conscriptus fuerit, erui nequaquam potest. Secundum has enim saltem non anno natali PLATONIS, Ol. 87, 3 *xx*), posterius habitus aut revera esse aut fingi *yy*) potuit; cum non modo PE-

RICLES,

tt) Vid. TENNEMANNI *Syst. d. platon. Philos.* 1. p. 123, BOECKHIUM in *Platonis, qui vulgo fertur, Minoem* (Halis Saxonum 1806) p. 46, SCHLEIERMACHERUM l. c. p. 48 s.

uu) Cf. JOS. OTT. HÖIJERI *Platonis Eutyphron, Græcæ & Sæthicæ*, P. 1. (Upsal. 1821) p. 1.

xx) Secundum CORSINIUM.

yy) Vid. ATHENÆI *Deipnosoph.* XI. p. 381 SCHWEIGH. (Argentor. 1804), MACROBII *Saturn.* I, I, CICER. in

RICLES, quem Ol. 87, 4 mortuum esse constat, tanquam vivus adhuc commemoretur 22), sed etiam sermoni interfuisse narrentur a) filii sui, quorum uterque ante patrem, Ol. 87, 3, pestilentia absumtus est b). Quo nomine historiae fidem a PLATONE neglectam arguit ATHENÆUS.

Secundum hunc nempe PLATO in hoc sermone induxit homines, qui vix una Athenis esse potuerint. In qua quaestione tractanda etiamsi CASAUBONUS ipse, ATHENÆUM rectam & certam methodum iniisse, censuerit c), & SCHLEIERMACHER alias ejusdem generis monstraverit, temporis, quo habitus fuerit sermo, definiendi, difficultates, quas nunquam commode sublatum iri, judicat quoque HEINDORFIUS d), cui assentitur doctissimus FrancoGallus LETRONNE in Diario Eruditorum (*Journal des Savans*) a. 1820 p. 678 e), earum tamen extenuandarum periculum

epistola ad VARRONEM, *Academicis Quaestionibus* praemissa.
Cf. GARNIER in *Mémoires de l'Acad. des Inscr. et des Belles Lettres* T. XXXII, p. 139.

22) Pag. 320 A.

a) Pag. 315 A. Cf. HEINDORF. p. 467.

b) De his cf. loca ab HEINDORFIO p. 481 citata, *Schol. in Plat.* pp. 73, 139 RUHNK., OLYMPIODORUS in *Platonis Alcibiadem Priorem* p. 139.

c) *Animadverss. in Athen.* T. III, p. 238 SCHWEIGH.

d) Ad hunc dialogum p. 467.

e) Hic obiter inter alia animadvertit, in *Scholiis in Plat.* RUHNKEN. p. 185 (legendum 195) mendose de PROTAGORA dici: ἐτελεύτησε ναυαγήσας ἐτῶν σί, pro ἐτῶν ό, ut e codicibus mss. Parisiensibus, unde haec post mortem demum